

Adroddiad Archwilio Blynyddol 2021 – Bwrdd Iechyd Addysgu Powys

Blwyddyn archwilio: 2020-21

Dyddiad cyhoeddi: Ebrill 2021

Cyfeirnod y ddogfen: 2773A2021-22

Paratowyd y ddogfen hon ar gyfer defnydd mewnol Bwrdd Iechyd Addysgu Powys (y Bwrdd Iechyd) fel rhan o waith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol.

Mae gan yr Archwilydd Cyffredinol ystod eang o swyddogaethau archwilio a chysylltiedig, gan gynnwys archwilio cyfrifon cyrff y GIG yng Nghymru, ac adrodd wrth y Senedd ar ddarbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran y modd y mae'r sefydliadau hynny wedi defnyddio eu hadnoddau. Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn gwneud ei waith gan ddefnyddio staff ac adnoddau eraill a ddarperir gan Swyddfa Archwilio Cymru, sy'n fwrdd statudol a sefydlwyd at y diben hwnnw ac i fonitro a chynghori'r Archwilydd Cyffredinol.

Archwilio Cymru yw'r enw torfol anstatudol ar gyfer Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru, sy'n endidau cyfreithiol ar wahân y mae ganddynt ill dau eu swyddogaethau cyfreithiol eu hunain fel a ddisgrifir uchod. Nid yw Archwilio Cymru yn endid cyfreithiol ac nid oes ganddo ef ei hun unrhyw swyddogaethau.

© Archwilydd Cyffredinol Cymru 2021

Ni dderbynnir unrhyw atebolrwydd gan yr Archwilydd Cyffredinol na staff Swyddfa Archwilio Cymru mewn perthynas ag unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog neu gyflogai arall yn eu cymhwyster unigol, nac mewn perthynas ag unrhyw drydydd parti lle mae'r adroddiad hwn yn y cwestiwn.

Os ceir cais am wybodaeth y gall y ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer o ran trin ceisiadau a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partion perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru yn drydydd partion perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon at Archwilio Cymru yn swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg. This document is also available in English.

Cynnwys

Adroddiad cryno	
Ynglŷn â'r adroddiad hwn	4
Negeseuon allweddol	5
Adroddiad manwl	
Archwiliad o'r cyfrifon	9
Trefniadau ar gyfer sicrhau effeithlonrwydd, effeithiolrwydd a darbodaeth o ran defnyddio adnoddau	11
Atodiadau	
Atodiad 1 – adroddiadau a gyhoeddwyd ers fy adroddiad archwilio blynyddol diwethaf	18
Atodiad 2 – ffi archwilio	21
Atodiad 3 – risgiau archwilio ariannol	22

Adroddiad cryno

Ynglŷn â'r adroddiad hwn

- 1 Mae'r adroddiad hwn yn crynhoi'r canfyddiadau o'm gwaith archwilio yn 2021 ym Mwrdd Iechyd Addysgu Powys (y Bwrdd Iechyd) a wnaed i gyflawni fy nghyfrifoldebau dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004. Mae'r Ddeddf honno'n ei gwneud yn ofynnol i mi:
  - archwilio ac ardystio'r cyfrifon a gyflwynwyd i mi gan y Bwrdd Iechyd, a'u gosod gerbron y Senedd;
  - fy argyhoeddi fy hun bod gwariant ac incwm wedi'u cymhwyso at y dibenion a fwriadwyd a'u bod yn unol â'r awdurdodau; a hefyd
  - fy argyhoeddi fy hun bod y Bwrdd Iechyd wedi gwneud trefniadau priodol ar gyfer sicrhau darbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran y modd y mae'n defnyddio adnoddau.
- 2 Rwy'n nodi fy nghanfyddiadau ar y cyfan dan y penawdau canlynol:
  - Archwiliad o'r cyfrifon
  - Trefniadau ar gyfer sicrhau darbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran defnyddio adnoddau.
- 3 Digwyddodd gwaith archwilio eleni ar adeg pan oedd cyrff cyhoeddus yn parhau i ymateb i'r heriau digynsail a achoswyd gan bandemig COVID-19, gan adfer gwasanaethau ar yr un pryd. Cafodd fy rhaglen waith ei dylunio fel ag i roi'r sicrwydd gorau i bobl Cymru bod arian cyhoeddus yn cael ei reoli'n dda. Rwyf wedi ystyried effaith yr argyfwng cyfredol ar gydnerthedd gwasanaethau cyhoeddus a'u ffurf yn y dyfodol. Roeddwn yn amcanu at sicrhau na fyddai fy ngwaith yn amharu ar ymdrechion cyrff cyhoeddus i fynd i'r afael â'r argyfwng, gan sicrhau hefyd ei fod yn parhau i gefnogi craffu a dysgu. Mae cyfyngiadau'n dal i fodoli ar wneud gwaith archwilio ar safleoedd, ac fe wnaethom barhau i weithio ac ymgysylltu o bell lle'r oedd yn bosibl, gan ddefnyddio technoleg. Mae'n anorfod bod hyn wedi cael effaith ar y ffordd yr ydym yn gwneud gwaith archwilio ond mae hefyd wedi helpu i sefydlu newidiadau cadarnhaol i'n ffyrdd o weithio.
- 4 Fel yn 2020, nid oedd fy ngwaith i archwilio'r cyfrifon heb ei heriau, nid dim ond o ran sut a ble yr oeddem yn gwneud y gwaith, ond hefyd o ran rhoi sylw i ystyriaethau ar gyfer datganiadau ariannol a oedd yn codi'n uniongyrchol o'r pandemig. Mae'r llwyddiant i'w gyflawni'n adlewyrchu cydymdrech gwych gan fy staff a swyddogion y Bwrdd Iechyd i gofleidio a galluogi ffyrdd newydd o weithio a pharhau i fod yn hyblyg i'r materion niferus a oedd yn codi ac i fod yn ystyriol ohonynt.
- 5 Rwyf wedi addasu ffocws a dull fy ngwaith archwilio perfformiad i sicrhau ei berthnasedd yng nghyd-destun yr argyfwng ac i'w gwneud yn bosibl gweithio o bell. Mae fy rhaglen waith wedi darparu ffocws ar themâu, gwersi a chyfleoedd mewn perthynas â threfniadau llywodraethu'r GIG a llesiant staff y GIG. Rwyf wedi adolygu'r rhaglen Profi, Olrhain, Diogelu, a'r broses o gyflwyno'r brechlyn COVID-

19. Mae fy nhimau archwilio lleol wedi gwneud sylwadau ynghylch sut y mae trefniadau llywodraethu wedi addasu i ymateb i'r pandemig, a'r effaith y mae'r argyfwng wedi'i chael ar ddarparu gwasanaethau. Rwyf hefyd wedi adolygu trefniadau llywodraethu Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru.
- 6 Mae'r adroddiad hwn yn grynodeb o'r materion a gyflwynwyd mewn adroddiadau mwy manwl i'r Bwrdd Iechyd eleni (gweler **Atodiad 1**). Rwyf hefyd yn cynnwys crynodeb o statws gwaith arfaethedig sy'n cael ei ail-gwmpasu ar hyn o bryd.
- 7 Mae **Atodiad 2** yn cyflwyno'r amcangyfrif diweddaraf o'r ffi archwilio y bydd angen i mi ei chodi i dalu costau gwneud fy ngwaith, o'i gymharu â'r ffi wreiddiol a nodwyd yng Nghynllun Archwilio 2021.
- 8 Mae **Atodiad 3** yn nodi'r risgiau archwilio ariannol a nodwyd yn fy Nghynllun Archwilio 2021 a sut yr aethpwyd i'r afael â hwy drwy'r archwiliad.
- 9 Mae'r Prif Weithredwr, y Dirprwy Brif Weithredwr a'r Cyfarwyddwr Cyllid wedi cytuno ar gywirdeb ffeithiol yr adroddiad hwn. Fe wnaethom ei gyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio, Risg a Sicrwydd ar 20 Ionawr 2022. Bydd y Bwrdd yn cael yr adroddiad yn un o gyfarfodydd diweddarach y Bwrdd a bydd pob aelod yn cael copi. Rydym yn annog y Bwrdd Iechyd yn gryf i drefnu ei fod yn cael ei gyhoeddi'n ehangach. Byddwn yn trefnu bod yr adroddiad ar gael i'r cyhoedd ar [wefan Archwilio Cymru](#) ar ôl i'r Bwrdd ei ystyried.
- 10 Hoffwn ddiolch i staff ac aelodau'r Bwrdd Iechyd am eu help a'u cydweithrediad trwy gydol fy archwiliad.

Negeseuon allweddol

Archwiliad o'r cyfrifon

- 11 Deuthum i'r casgliad bod cyfrifon y Bwrdd Iechyd wedi'u paratoi'n briodol a'u bod yn berthnasol gywir ac fe gyhoeddais farn archwilio ddiamed arnynt. Ni chanfu fy ngwaith unrhyw wendidau perthnasol yn rheolaethau mewnol y Bwrdd Iechyd (a oedd yn berthnasol i'm harchwiliad i). Fodd bynnag, gosodais baragraff Pwyslais ar Fater yn fy adroddiad i dynnu sylw at ddatgeliadau yn nodyn 21.1 sy'n ymwneud ag effaith Cyfarwyddyd Gweinidogol a gyhoeddwyd ar 18 Rhagfyr 2019 i Ysgrifennydd Parhaol Llywodraeth Cymru. Gosodais adroddiad o ran sylwedd ar ddatganiadau ariannol y Bwrdd Iechyd i ddarparu rhagor o wybodaeth am y mater hwn. Dygais ddau fater pwysig i sylw swyddogion, y Pwyllgor Archwilio, Risg a Sicrwydd a'r Bwrdd hefyd. Roedd y materion hyn yn ymwneud â gordalu cyflog i gyn uwch swyddog, a threfniadau ar gyfer coladu a sicrhau ansawdd yr Adroddiad ar Gydabyddiaeth Ariannol a Staff.
- 12 Fe wnaeth y Bwrdd Iechyd fantoli'r cyfrifon ar gyfer y cyfnod treigl o dair blynedd a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2021 ac nid oedd ganddo unrhyw drafodion ariannol perthnasol eraill nad oeddent yn unol â'r awdurdodau neu nas defnyddiwyd at y

dibenion a fwriadwyd, felly rwyf wedi cyhoeddi barn ddiamod ar reoleidd-dra'r trafodion ariannol yng nghyfrifon y Bwrdd Iechyd ar gyfer 2020-21.

Trefniadau ar gyfer sicrhau effeithlonrwydd, effeithiolrwydd a darbodaeth o ran defnyddio adnoddau

13 Mae fy rhaglen o waith Archwilio Perfformiad wedi fy arwain at y casgliadau canlynol:

- mae'r rhaglen Profi, Orlhain, Diogelu yn gwneud cyfraniad pwysig i reoli COVID-19 yng Nghymru. Er bod y rhaglen wedi ei chael yn anodd ymdopi â brigau cynharach yn nhrosglwyddiad y feirws, mae wedi dangos gallu i ddysgu ac esblygu'n gyflym mewn ymateb i'r heriau y mae wedi'u hwynebu.
- mewn perthynas â Threfniadau Llywodraethu Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru: ers yr adolygiadau blaenorol yn 2015, mae trefniadau llywodraethu, rheoli a chynllunio wedi gwella, ond yn awr bydd effaith COVID-19 yn golygu bod angen strategaeth glir i adfer gwasanaethau a byddai'n dal o fudd adolygu'r trefniadau llywodraethu ehangach ar gyfer gwasanaethau arbenigol yn unol â'r ymrwymadau yn 'Cymru Iachach'.
- mae'r rhaglen i frechu rhag COVID-19 yng Nghymru wedi cael ei chyflawni ar gyflymder sylweddol gyda phartneriaid lleol, cenedlaethol ac ar lefel y DU yn cydweithio i frechu cyfran sylweddol o boblogaeth Cymru. Yn awr mae angen cynllun eglur ar gyfer yr heriau sydd o'n blaenau.
- mae holl gyrff y GIG wedi cadw ffocws eglur ar les staff trwy gydol y pandemig ac wedi rhoi ystod eang o fesurau ar waith i gefnogi iechyd corfforol a lles meddyliol eu staff yn ystod yr argyfwng. Mae'n hollbwysig yr adeiledir ar y gweithgareddau hyn, a bod lles staff yn dal i fod yn flaenoriaeth ganolog i gyrff y GIG wrth iddynt ymdrin â heriau cyfunol adfer gwasanaethau, parhau i ymateb i bandemig COVID-19, a hefyd rheoli pwysau tymhorol.
- mae gan y Bwrdd Iechyd drefniadau effeithiol ar gyfer datblygu cynlluniau gweithredol, a'r rheiny'n cael eu tanategu gan drefniadau da i ymgysylltu ag aelodau o staff a'r cyhoedd, ac i fonitro'r modd y cyflawnir cynlluniau gweithredol.
- mae gan y Bwrdd Iechyd drefniadau sy'n effeithiol at ei gilydd ar gyfer y Bwrdd a phwyllgorau; fodd bynnag, mae bylchau o ran capasiti yn y tîm llywodraethu corfforaethol a throsiant aelodau annibynnol yn feysydd y mae angen ymdrin â hwy. Mae cynlluniau wedi cael eu datblygu ar gyfer ymateb i COVID-19 a thrawsnewid gwasanaethau gofal iechyd. Bydd angen i'r Bwrdd Iechyd barhau i ddefnyddio'i drefniadau da ar gyfer gweithio mewn partneriaeth i sicrhau bod trigolion Powys yn cael eu blaenoriaethu'n briodol gan wasanaethau a gomisiynwyd.
- mae adnoddau ariannol yn cael eu rheoli'n dda; fodd bynnag, bydd cyflawni'r arbedion ariannol gofynnol yn gryn her.
- mae'r Bwrdd Iechyd yn ymrwymedig i sicrhau gwasanaethau diogel ac effeithiol o ansawdd da ac mae wedi cymryd camau i wella'i drefniadau llywodraethu ansawdd. Mae gwaith i'w gwneud o hyd i wreiddio'r trefniadau

hyn, disgrifio blaenoriaethau ansawdd y sefydliad a sicrhau bod mesurau ar waith i ddangos a monitro cyflawniad i lywio gwelliannau ar draws yr ystod lawn o wasanaethau a ddarperir ac a gomisiynwyd.

- 14 Caiff y canfyddiadau hyn eu hystyried ymhellach yn yr adrannau canlynol.

Adroddiad manwl

Archwiliad o'r cyfrifon

- 15 Mae'r adran hon o'r adroddiad yn crynhoi canfyddiadau fy archwiliad o ddatganiadau ariannol y Bwrdd Iechyd ar gyfer 2020-21. Trwy gyfrwng y datganiadau hyn y mae'r sefydliad yn dangos ei berfformiad ariannol ac yn nodi ei asedau net, ei gostau gweithredu net, enillion a cholledion cydnabyddedig, a llifioedd arian. Mae paratoi'r datganiadau'n elfen hanfodol o ddangos stiwardiaeth briodol ar arian cyhoeddus.
- 16 Roedd fy Nghynllun Archwilio ar gyfer 2021 yn nodi'r risgiau archwilio ariannol ar gyfer yr archwiliad o ddatganiadau ariannol y Bwrdd Iechyd ar gyfer 2020-21. Mae Arddangosyn 4 yn **Atodiad 3** yn rhestru'r risgiau hyn ac yn nodi sut yr ymdriniwyd â hwy fel rhan o'r archwiliad.
- 17 Caiff fy nghyfrifoldebau am archwilio datganiadau ariannol y Bwrdd Iechyd eu disgrifio yn fy nghyhoeddiadau [Datganiad o Gyfrifoldebau](#), sydd ar gael ar [wefan Archwilio Cymru](#).

Cywirdeb a pharatoi datganiadau ariannol 2020-21

- 18 Deuthum i'r casgliad bod cyfrifon y Bwrdd Iechyd wedi'u paratoi'n briodol a'u bod yn berthnasol gywir ac fe gyhoeddais farn archwilio ddiamod arnynt. Ni chanfu fy ngwaith unrhyw wendidau perthnasol yn rheolaethau mewnol y Bwrdd Iechyd (a oedd yn berthnasol i'm harchwiliad i). Fodd bynnag, gosodais baragraff Pwyslais ar Fater yn fy adroddiad i dynnu sylw at ddatgeliadau yn nodyn 21.1 sy'n ymwneud ag effaith Cyfarwyddyd Gweinidogol a gyhoeddwyd ar 18 Rhagfyr 2019 i Ysgrifennydd Parhaol Llywodraeth Cymru, yn ei chyfarwyddo i ariannu rhwymedigaethau treth pensiwn Clinigwyr y GIG a ysgwyddwyd gan gyrrff GIG Cymru mwn perthynas â blwyddyn ariannol 2019-20. Gosodais adroddiad o ran sylwedd ochr yn ochr â'm barn archwilio i ddarparu rhagor o wybodaeth am y mater hwn. Dygais ddau fater pwysig i sylw swyddogion, y Pwyllgor Archwilio, Risg a Sicrwydd a'r Bwrdd hefyd. Roedd y materion hyn yn ymwneud â gordalu cyflog i gyn uwch swyddog, a choladu a sicrhau ansawdd yr Adroddiad ar Gydabyddiaeth Ariannol a Staff.
- 19 Cefais y cyfrifon drafft ar 30 Ebrill 2021 a'r Adroddiad Blynyddol a'r Adroddiad Atebolrwydd ar 7 Mai 2021, y ddau yn unol â therfynau amser Llywodraeth Cymru. Roedd y cyfrifon drafft a'r papurau gwaith ategol o safon dda ar y cyfan, ond codais nifer o faterion mewn perthynas â'r Adroddiad ar Gydabyddiaeth Ariannol a Staff.
- 20 Rhaid i mi hysbysu'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu ynghylch materion sy'n codi o'm gwaith cyn fy mod yn cyhoeddi fy marn archwilio ar y cyfrifon. Cyflwynodd fy Arweinydd Ymgysylltu ar gyfer Archwilio Ariannol adroddiad i'r Bwrdd ynghylch y materion hyn ar 10 Mehefin 2021.

- 21 Ym mis Medi 2021, fe gynhaliodd fy nhîm sesiwn rhannu gwersi gyda swyddogion, i fyfrio ynghylch y broses o baratoi ac archwilio cyfrifon 2020-21, ac i gytuno ar feysydd i'w gwella yn 2021-22. Mae'r rhain yn ymwneud yn bennaf â'r Adroddiad ar Gydabyddiaeth Ariannol a Staff.
- 22 Cynhaliais adolygiad o ffurflen Cyfrifon y Llywodraeth Gyfan (LMS 2) hefyd a nodais fod rhai dosbarthiadau anghyson rhwng y cyfrifon a'r ffurflen. Dylai'r Bwrdd lechyd amcanu at fynd i'r afael ag unrhyw anghysonderau yn 2021-22.
- 23 Mae fy archwiliad ar wahân o Gyfrif Cronfeydd Elusennol y Bwrdd lechyd yn mynd rhagddo ar hyn o bryd. Mae swyddogion wrthi ar hyn o bryd yn gwneud peth gwaith ychwanegol ac rwy'n disgwyl cwblhau fy archwiliad ym mis Ionawr 222.

Rheoleidd-dra trafodion ariannol

- 24 Fe wnaeth y Bwrdd lechyd fantoli'r cyfrifon ar gyfer y cyfnod treigl o dair blynedd a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2021 ac nid oedd ganddo unrhyw drafodion ariannol perthnasol eraill nad oeddent yn unol â'r awdurdodau neu nas defnyddiwyd at y dibenion a fwriadwyd, felly rwyf wedi cyhoeddi barn ddiamed ar reoleidd-dra'r trafodion ariannol yng nghyfrifon y Bwrdd lechyd ar gyfer 2020-21.
- 25 Rhaid i drafodion ariannol y Bwrdd lechyd fod yn unol â'r awdurdodau sy'n eu rheoli. Rhaid i'r Bwrdd lechyd fod â'r pwerau i gael yr incwm ac i ysgwyddo'r gwariant. Mae ein gwaith yn adolygu'r pwerau hyn ac yn profi nad oes unrhyw elfennau perthnasol o incwm na gwariant nad oes gan y Bwrdd lechyd y pwerau i'w cael neu eu hysgwyddo.
- 26 Lle nad yw Bwrdd lechyd yn mantoli'r cyfrifon, mae ei wariant yn mynd y tu hwnt i'w bwerau i wario ac felly rhaid i mi amodi fy marn ar reoleidd-dra. Fe wnaeth y Bwrdd lechyd fantoli'r cyfrifon dros y tair blynedd hyd at 2020-21 fel a ddangosir yn **Arddangosyn 1**. Felly fe gyflawnodd y Bwrdd lechyd ei ddyletswydd statudol i fantoli'r cyfrifon dros y tair blynedd

Arddangosyn 1: sefyllfa ariannol ar ddiwedd y flwyddyn

Blwyddyn ariannol	Gwarged referniw £000	Gwarged cyfalaf £000
2018-19	65	12
2019-20	55	3
2020-21	143	27

Blwyddyn ariannol	Gwarged refeniw £000	Gwarged cyfalaf £000
Cyfanswm	263	42

27 Fe gyflawnodd y Bwrdd lechyd ei dwy ddyletswydd ariannol: mantoli'r cyfrifon (fel a nodir uchod) a bod â chynllun tair blynedd cymeradwy.

Trefniadau ar gyfer sicrhau effeithlonrwydd, effeithiolrwydd a darbodaeth o ran defnyddio adnoddau

28 Mae'n ofynnol yn statudol fy mod yn fy argyhoeddi fy hun bod gan y Bwrdd lechyd drefniadau priodol i sicrhau effeithlonrwydd, effeithiolrwydd a darbodaeth o ran defnyddio'i adnoddau. Rwyf wedi gwneud amrywiaeth o waith archwilio perfformiad yn y Bwrdd lechyd dros y 12 mis diwethaf i'm helpu i gyflawni'r cyfrifoldeb hwnnw. Mae'r gwaith hwn wedi cynnwys:

- archwilio sut y mae cyrff y GIG wedi ymateb i heriau cyflawni'r rhaglen Profi, Orlhain, Diogelu.
- adolygu trefniadau llywodraethu Pwyllgor Gwasanaethau lechyd Arbenigol Cymru.
- adolygu pa mor dda yr oedd y broses o gyflwyno'r rhaglen i frechu rhag COVID-19 yn mynd rhagddi.
- adolygu sut y gwnaeth cyrff y GIG gefnogi lles staff yn ystod pandemig COVID-19.
- cwblhau asesiad strwythuredig fesul cam o drefniadau corfforaethol y Bwrdd lechyd ar gyfer sicrhau bod adnoddau'n cael eu defnyddio'n effeithlon, yn effeithiol ac yn ddarbodus.
- adolygu effeithiolrwydd trefniadau llywodraethu ansawdd y Bwrdd lechyd.

29 Caiff fy nghasgliadau yn seiliedig ar y gwaith hwn eu nodi isod.

Y rhaglen Profi, Orlhain, Diogelu

30 Fe wnaeth fy ngwaith archwilio sut yr ymatebodd gwasanaethau cyhoeddus i heriau cyflawni Rhaglen Profi, Orlhain, Diogelu Llywodraeth Cymru. Yn ogystal â gwneud sylwadau am gyflawni'r rhaglen Profi, Orlhain, Diogelu hyd at a chan gynnwys ym mis Rhagfyr 2020, fe wnaeth fy adroddiad nodi rhai o'r heriau a chyfleoedd allweddol a fydd yn cyflwyno'u hunain fel rhan o'r frwydr barhaus i reoli COVID-19.

- 31 Canfûm fod gwahanol rannau o'r sector cyhoeddus a'r trydydd sector yng Nghymru wedi cydweithio'n dda i adeiladu'r rhaglen Profi, Orlhain, Diogelu yn gyflym. Fe wnaeth cyfluniad y system gyfuno goruchwyliaeth ac arbenigedd technegol cenedlaethol â pherchnogaeth leol a rhanbarthol ar y rhaglen, a'r gallu i ddefnyddio cudd-wybodaeth a gwybodaeth leol i lunio ymatebion.
- 32 Mae trefniadau ar gyfer profi ac olrhain cysylltiadau wedi esblygu wrth i'r pandemig fynd rhagddo. Ond fe brofodd yn gryn her cynnal perfformiad gofynnol y trefniadau hyn yn wyneb galw cynyddol.
- 33 Er gwaethaf gweithgarwch profi ac olrhain cynyddol, fe barhaodd y feirws i ymledu, ac fel mewn rhannau eraill o'r DU ac yn rhyngwladol, bu angen i weithgarwch profi ac olrhain gael ei ategu â chyfyngiadau symud lleol a chenedlaethol mewn ymgais i leihau cyfraddau trosglwyddo.
- 34 Er bod ystod o fecanweithiau cymorth yn bodoli, mae'n dal i fod yn anodd gwybod pa mor dda y mae'r elfen 'diogelu' o Profi, Orlhain, Diogelu wedi bod yn gweithio i gynorthwyo pobl i hunanynysu.

Trefniadau llywodraethu Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru

- 35 Ym mis Mai 2021, cyhoeddais fy adolygiad o drefniadau llywodraethu Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru. Cydbwyllgor yw Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru sy'n cynnwys, ac yn cael ei ariannu gan, y saith bwrdd iechyd lleol yng Nghymru. O ddydd i ddydd, mae'r Cydbwyllgor yn dirprwyo cyfrifoldeb gweithredol am gomisiynu i swyddogion Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru, trwy'r tîm rheoli. Mae gan Bwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru, a letyir gan Fwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg, gyllideb flynyddol o £680 miliwn ac mae'n gwneud penderfyniadau ar y cyd ynglŷn ag adolygu, cynllunio, caffael a monitro perfformiad gwasanaethau arbenigol ar gyfer poblogaeth Cymru ar ran byrddau iechyd.
- 36 Yn 2015, fe wnaeth dau adolygiad ar wahân amlygu materion gyda threfniadau llywodraethu Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru. O ystyried yr amser a oedd wedi mynd heibio ers y ddau adolygiad, ynghyd â phwysau cynyddol ar y gwasanaeth a phwysau ariannol cynyddol a'r dirwedd newidiol o ran comisiynu cydweithredol, roeddwn yn teimlo ei bod hi'n amserol adolygu trefniadau llywodraethu Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru.
- 37 Canfu fy adolygiad fod nifer o welliannau wedi cael eu gwneud i'r trefniadau llywodraethu ar y cyfan ym Mhwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru ers 2015. Fe wnaed cynnydd da i gryfhau trefniadau ar gyfer sicrhau ansawdd gwasanaethau arbenigol, er bod cyfle o hyd i gynyddu'r sylw a roddir i adrodd ar gyllid, perfformiad, ac ansawdd yn y Cydbwyllgor. Mae angen adolygu'r trefniadau ar gyfer recriwtio a gwobrwyo aelodau annibynnol sy'n eistedd ar y Cydbwyllgor hefyd o ystyried rhai o'r heriau o ran llenwi'r rolau hyn. Mae gan aelodau presennol y Cydbwyllgor berthynas weithio iach ac maent yn gweithredu'n dda gyda'i gilydd.

Fodd bynnag, mae'r model cyfredol yn creu gwrthdaro buddiannau posibl oherwydd bod rhai aelodau o'r Cydbwyllgor hefyd yn Brif Swyddogion y cyrff iechyd a gomisiynir i ddarparu gwasanaethau arbenigol.

- 38 Canfu fy adolygiad fod trefniadau ar gyfer cynllunio gwasanaethau a gomisiynir yn dda ar y cyfan a bod y ffocws ar werth yn gwella. Fodd bynnag, mae rhai gwasanaethau newydd allweddol megis modelau gwasanaeth newydd ar gyfer trawma mawr a llawfeddygaeth thorasig wedi cymryd amser hir i'w cytuno a'u rhoi ar waith. Canfu fy adolygiad hefyd fod pandemig COVID-19 wedi effeithio'n sylweddol ar ddarparu gwasanaethau arbenigol, ac y dylai datblygu cynllun i adfer gwasanaethau arbenigol fod yn flaenoriaeth yn awr. Mae cynllun hirdymor Llywodraeth Cymru ar gyfer iechyd a gofal cymdeithasol, Cymru Iachach, yn dynodi bwriad i adolygu nifer o swyddogaethau cenedlaethol a letyir, gan gynnwys Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru, gan amcanu at 'gyfnerthu gweithgarwch cenedlaethol a gwneud llywodraethu ac atebolrwydd yn fwy eglur'.
- 39 Er bod y trefniadau llywodraethu ar gyfer Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru wedi parhau i wella, mae fy adroddiad yn dangos bod nifer o agweddau ar fodel Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru y mae'n werth rhoi sylw pellach iddynt.

Y rhaglen frechu

- 40 Fe ganolbwyntiodd fy archwiliad ar gyflwyno'r rhaglen i frechu rhag COVID-19 yng Nghymru hyd at fis Mehefin 2021, y ffactorau a effeithiodd ar ei chyflwyno a heriau a chyfleoedd yn y dyfodol.
- 41 Mae'r rhaglen frechu wedi cael ei chyflawni ar gyflymder sylweddol. Ar adeg cyhoeddi'r adroddiad, y cyfraddau brechu yng Nghymru oedd yr uchaf o blith y pedair gwlad yn y DU, ac roeddent gyda'r uchaf yn y byd. Darparodd y cerrig milltir yn strategaeth frechu Llywodraeth Cymru hwb cryf i'r rhaglen a hyd at adeg cyhoeddi'r adroddiad, roedd y cerrig milltir allweddol wedi cael eu cyrraedd.
- 42 Mabwysiadwyd canllawiau Cydbwyllgor y DU ar Frechu ac Imiwneiddio ynghylch grwpiau blaenoriaeth ond mae'r broses o adnabod pobl yn rhai o'r grwpiau hyn wedi bod yn gryn her.
- 43 Mae'r sefydliadau a fu'n rhan o gyflwyno'r rhaglen wedi gweithio'n dda i sefydlu ystod o fodolau brechu sy'n gwneud y defnydd gorau o'r brechlynnau sydd ar gael, gan hefyd ddarparu cyfleoedd i roi brechiadau'n agos at y cymunedau y maent yn eu gwasanaethu.
- 44 Ar y cyfan roedd y gyfradd derbyn brechiadau hyd at adeg cyhoeddi'r adroddiad yn uchel, ond roedd cyfradd derbyn is ar gyfer rhai grwpiau ethnig ac yn y cymunedau mwyaf amddifadus. Ar adeg yr archwiliad, roedd gwastraff brechlynnau'n fach iawn, ond roedd pryderon yn dod i'r amlwg ynghylch peidio â chadw apwyntiadau a drefnwyd.
- 45 Y gadwyn gyflenwi ryngwladol yw'r ffactor mwyaf arwyddocaol sy'n effeithio ar gyflwyno'r rhaglen, gyda stoc gyfyngedig o frechlynnau'n cael ei chadw yng

Nghymru. Fodd bynnag, roedd ymwybyddiaeth gynyddol o lefelau cyflenwadau yn y dyfodol yn galluogi byrddau iechyd i reoli'r broses o gyflwyno'r rhaglen frechu mewn modd effeithiol.

- 46 Wrth i'r rhaglen symud i mewn i ail hanner 2021, fe ddaeth heriau i'r fei o ran annog rhai grwpiau i gael eu brechu, cydnerthedd y gweithlu brechu ac argaeledd lleoliadau. Mae angen cynllun tymor hwy i fynd i'r afael â'r elfennau hyn ac elfennau eraill o'r rhaglen frechu barhaus.

Sut y gwnaeth cyrff y GIG gefnogi lles staff yn ystod pandemig COVID-19

- 47 Fe wnaeth fy adolygiad ystyried sut y mae cyrff y GIG wedi cefnogi lles eu staff yn ystod y pandemig, gyda ffocws penodol ar eu trefniadau ar gyfer diogelu staff sy'n wynebu risg uwch oherwydd COVID-19.
- 48 Mae staff y GIG wedi dangos cydnerthedd ac ymroddiad rhyfeddol trwy gydol y pandemig, er eu bod wedi wynebu straeniau enfawr ar eu hiechyd meddwl ac iechyd corfforol. Roedd y GIG yng Nghymru eisoes yn wynebu nifer o heriau mewn perthynas â lles staff cyn y pandemig, ac mae'r argyfwng wedi amlygu pwysigrwydd cefnogi iechyd meddwl ac iechyd corfforol gweithlu'r GIG.
- 49 Trwy fy ngwaith Asesu Strwythuredig, canfûm fod cyrff y GIG wedi symud yn gyflym ar ddechrau'r pandemig i wella mentrau lles i gefnogi staff trwy gyfnod digynsail. Wrth i'r pandemig ddatblygu, canfûm fod cyrff y GIG yng Nghymru wedi rhoi ystod o fesurau ar waith i wella lles staff, megis creu manau gorffwys pwrpasol, cynyddu darpariaeth iechyd meddwl a lles seicolegol, gwella mesurau rheoli ac atal heintiau, a galluogi staff i weithio o bell.
- 50 Fe wnaeth fy ngwaith hefyd fwrw golwg ar sut y gwnaeth cyrff y GIG yng Nghymru amddiffyn staff a oedd yn wynebu risg uwch oherwydd COVID-19. Ymhlith mentrau diogelu eraill, canfûm fod yr holl gyrff wedi cyflwyno Adnodd Asesu Risg COVID-19 Cymru Gyfan ar gyfer y Gweithlu sy'n adnabod y rhai sy'n wynebu risg uwch ac yn rhoi anogaeth i gynnal sgwrs am roi mesurau ychwanegol ar waith i sicrhau bod staff yn cael eu hamddiffyn yn ddigonol. Er bod cyrff y GIG wedi hyrwyddo'r adnodd asesu ac wedi annog staff i'w gwblhau, roedd cyfraddau cwblhau'n amrywio rhwng cyrff y GIG.
- 51 Er bod yr argyfwng heb os wedi cael effaith sylweddol ar les staff yn y tymor byr, ni ellir tanamcangyfrif yr effeithiau tymor hwy. Gyda gweithlu sydd wedi blino'n fwy nag erioed yn emosiynol ac yn gorfforol, rhaid i gyrff y GIG yng Nghymru gadw ffocws ar les staff ac ymgysylltiad â staff i ymgodymu ag effeithiau tymor hwy'r argyfwng. Felly, cyhoeddwyd rhestr wirio i gyd-fynd â'm hadroddiad sy'n nodi rhai o'r cwestiynau y dylai aelodau o Fyrddau yn y GIG fod yn eu gofyn i sicrhau bod gan eu cyrff iechyd drefniadau da i gefnogi lles staff.

Asesiad strwythuredig

- 52 Cafodd fy ngwaith asesu strwythuredig ei ddylunio yng nghyd-destun yr ymateb parhaus i'r pandemig. Fe wnes i sicrhau dull digon pragmatig a pherthnasol i'm helpu i gyflawni fy nghyfrifoldebau statudol, gan hefyd gyfyngu i'r eithaf ar yr effaith ar gyrff y GIG wrth iddynt barhau i ymateb i'r pandemig. Fe wnaeth fy nhîm y gwaith mewn dau gam eleni:
- fe wnaeth cam 1 ystyried y trefniadau cynllunio a oedd yn tanategu'r broses o ddatblygu a chyflawni'r cynllun gweithredol ar gyfer chwarteri tri a phedwar yn 2020-21.
  - fe wnaeth cam 2 ystyried sut y gwnaeth trefniadau llywodraethu corfforaethol a rheoli ariannol addasu dros y flwyddyn. Rhoddodd archwilwyr sylw hefyd i gynnydd a wnaed i fynd i'r afael ag argymhellion blaenorol.

Trefniadau cynllunio gweithredol

- 53 Fe roddodd fy ngwaith ystyriaeth i drefniadau'r Bwrdd lechyd a oedd yn tanategu'r cynllun gweithredol ar gyfer chwarteri tri a phedwar yn 2020-21. Roedd y fframwaith cynllunio'n cynnwys cynnal trefniadau cynllunio gweithredol effeithiol ac effeithlon mewn cyrff iechyd i roi arweiniad o ran eu hymateb i'r pandemig yn ogystal ag ymateb i bwysau'r gaeaf a gosod y sylfeini ar gyfer adfer gwasanaethau'n effeithiol.
- 54 Canfu fy ngwaith fod gan y Bwrdd lechyd drefniadau effeithiol ar gyfer datblygu cynlluniau gweithredol, a danategir gan drefniadau da i ymgysylltu ag aelodau o staff a'r cyhoedd, ac ar gyfer monitro'r modd y cyflawnir cynlluniau gweithredol.
- 55 Cyflwynwyd cynllun y Bwrdd lechyd ar gyfer chwarteri tri a phedwar i Lywodraeth Cymru o fewn y ffrâm amser ofynnol, mae'n cynnwys y meysydd angenrheidiol o fewn canllawiau'r fframwaith cynllunio ac fe graffodd aelodau annibynnol arno mewn modd priodol.
- 56 Mae trefniadau cynllunio gweithredol y Bwrdd lechyd yn gadarn, ac fe ddatblygwyd cynlluniau trwy ymgysylltu'n helaeth â staff a'r cyhoedd. Roedd gan y Bwrdd lechyd drefniadau da ar gyfer monitro gwaith i gyflawni'r cynlluniau gweithredol a chyflwyno adroddiadau ar hynny i'r Bwrdd, er bod y defnydd o gerrig milltir cyflawni wedi cael ei atal dros dro a oedd yn ei gwneud yn anodd asesu sut yr oeddent yn cael eu cyflawni.

Trefniadau llywodraethu

- 57 Fe wnaeth fy ngwaith ystyried gallu'r Bwrdd lechyd i gynnal trefniadau llywodraethu cadarn gan hefyd orfod ymateb i'r heriau digynsail a gyflwynwyd gan y pandemig. Mae ffocws allweddol y gwaith wedi bod ar y trefniadau corfforaethol ar gyfer sicrhau bod adnoddau'n cael eu defnyddio'n effeithlon, yn effeithiol ac yn ddarbodus. Fe wnaethom hefyd ystyried sut y cafodd busnes a ohiriwyd yn 2020 ei adfer a sut y mae gwersi a ddysgwyd o'r pandemig yn llunio trefniadau yn y dyfodol ar gyfer sicrhau llywodraethu ac adferiad da ar sail barhaus.

- 58 Mae gan y Bwrdd Iechyd drefniadau da at ei gilydd ar gyfer y Bwrdd a phwyllgorau ac mae wedi diwygio'r strwythur pwyllgorau yn ddiweddar yn dilyn adolygiad mewnol ac ar sail gwersi a ddysgwyd drwy'r pandemig. Fodd bynnag, ceir nifer o fylchau o fewn y tîm llywodraethu corfforaethol y bydd angen eu rheoli'n effeithiol. Mae tryloywder busnes y Bwrdd i'r cyhoedd yn dda, ac mae Prif Weithredwr y Bwrdd Iechyd wedi cynnal sesiynau holi ac ateb cyhoeddus byw y rhoddyd cyhoedduswydd da iddynt. Fodd bynnag, yn ddiweddar mae rhai papurau agenda wedi bod yn cael eu darparu'n hwyr ar gyfer y Bwrdd a phwyllgorau a allai o bosibl effeithio ar allu aelodau annibynnol i graffu'n effeithiol arnynt. Bydd nifer o aelodau annibynnol yn gadael y Bwrdd Iechyd cyn bo hir, ac mae angen hyfforddiant sefydlu ffurfiol i helpu aelodau newydd i ymgynffwrdd â'u rolau.
- 59 Canfu fy ngwaith hefyd fod y Bwrdd Iechyd wedi nodi ei gynlluniau ar gyfer rheoli COVID-19 ac adnewyddu/trawsnewid gwasanaethau gofal iechyd. Ategir cynlluniau gan gamau gweithredu penodol, mesuradwy ac amserol ar gyfer cyflawni, ac mae cynnydd yn cael ei oruchwyllo a'i fonitro'n dda trwy bwyllgorau'r Bwrdd Iechyd. Ceir tystiolaeth dda o weithio mewn partneriaeth gyda gwasanaethau a gomisiynwyd, ac mae goruchwyliaeth ar y gwaith hwn yn dda.
- 60 Er bod y Bwrdd yn craffu'n dda ar risgiau, mae angen diweddarau Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd i adlewyrchu risgiau i gyflawni blaenoriaethau strategol newydd. Mae gwaith pellach i'w wneud i fynd i'r afael yn llawn ag argymhellion o adroddiadau Archwilio Mewnol ar reoli risg yn 2019 a 2020. Mae'r Bwrdd Iechyd yn diwygio'i fframwaith rheoli risg. Bydd angen i'r gwaith ddangos bod risgiau gweithredol ar gofrestrau risgiau adrannau a chyfarwyddiaethau'n cael eu huwchgyfeirio'n briodol. Bydd angen cyflwyno hyfforddiant cynhwysfawr i staff. Er bod trefniadau da ar waith i fonitro cynnydd gydag argymhellion o archwiliadau ac adolygiadau, mae camau gweithredu i fynd i'r afael â nifer o argymhellion a ail-flaenoriaethwyd bellach yn hwyr yn cael eu cymryd.

Rheoli adnoddau ariannol

- 61 Fe wnes i ystyried perfformiad ariannol y Bwrdd Iechyd, ei reolaethau ariannol a'i drefniadau ar gyfer monitro perfformiad ariannol ac adrodd arno.
- 62 Canfûm fod gan y Bwrdd Iechyd drefniadau da i reoli ei adnoddau ariannol a'i fod yn parhau i gyflawni ei ddyletswyddau ariannol o un flwyddyn i'r llall. Mae rheolaethau ariannol yn effeithiol, ac mae'r Bwrdd Iechyd yn defnyddio gwybodaeth ariannol eglur i fonitro'i berfformiad ac adrodd arno. Fodd bynnag, bydd cyflawni arbedion yn gryn her eleni, gyda'r holl arbedion sydd i'w cyflawni wedi'u proffilio ar draws chwe mis olaf y flwyddyn ariannol. Mae angen gwaith pellach i sicrhau y cyflwynir adroddiadau mewn modd amserol i'r Pwyllgor Cyflawni a Pherfformiad hefyd.

Trefniadau llywodraethu ansawdd

- 63 Fe wnaeth fy archwiliad archwilio pa un a yw trefniadau llywodraethu'r sefydliad o gymorth i ddarparu gwasanaethau diogel ac effeithiol o ansawdd da. Roedd yr adolygiad yn canolbwyntio ar y dull gweithredol a chorfforaethol o fynd i'r afael â llywodraethu ansawdd, diwylliant sefydliadol ac ymddygiadau, strategaeth, strwythurau a phrosesau, llifoedd gwybodaeth ac adroddiadau.
- 64 Canfu fy ngwaith fod ymrwymiad clir i sicrhau gwasanaethau a gomisiynwyd a gwasanaethau a ddarperir o ansawdd da, a'r rheiny'n cael eu hategu gan fframweithiau corfforaethol, a threfniadau rheoli risg sy'n gwella. Mae'r Bwrdd lechyd yn ymrwymedig i dyfu ei gapasiti gwella ansawdd, a bu defnydd gwell o archwilio clinigol. Ceir fframwaith gwerthoedd ac ymddygiadau sydd wedi hen ymsefydlu ac mae staff yn teimlo'u bod yn cael eu cynorthwyo i godi pryderon. Mae gan y Bwrdd lechyd ystod o fecanweithiau ffurfiol i gasglu gwybodaeth am brofiad cleifion ac mae gwaith yn mynd rhagddo i ddatblygu Fframwaith a Strategaeth newydd ar gyfer Ymgysylltu a Phrofiad Cleifion ac i roi system newydd ar waith i gasglu adborth cleifion mewn amser real. Mae cyflwyno'r Fframwaith Ansawdd Clinigol newydd yn gam cadarnhaol, ac mae'r broses o'i gyflwyno'n dechrau cryfhau llywodraethu gweithredol, ochr yn ochr â chynnydd mewn adnoddau. Mae datblygiadau diweddar wedi cryfhau llinellau atebolrwydd a goruchwyliaeth ar waith craffu i wella llifoedd sicrwydd.
- 65 Fodd bynnag, mae angen i'r blaenoriaethau a'r mesurau o lwyddiant ar gyfer ansawdd fod yn fwy eglur er mwyn mesur effaith a gwelliant. Mae angen i waith i gasglu adborth cleifion fod yn fwy cyson ac mae angen bod systemau gwell i ddangos gwersi a ddysgwyd. Cyfyngedig yw adnoddau'r Bwrdd lechyd i gefnogi trefniadau llywodraethu ansawdd, ac mae cyfyngiadau hanesyddol o ran capasiti o fewn y tîm pryderon yn effeithio ar amseroldeb ymatebion i gwynion. Mae cyfle i ehangu'r adroddiadau cyfredol ar berfformiad i sicrhau ffocws mwy eglur ar faterion ansawdd a hwnnw'n cwmpasu ehangder y gwasanaethau a ddarperir ac a gomisiynwyd, yn ogystal â datblygu dangosfwrdd ansawdd sy'n adlewyrchu natur unigryw'r Bwrdd lechyd. Gan bod y mwyafrif o ofal iechyd yn cael ei ddarparu gan wasanaethau a gomisiynwyd, bydd angen i'r Bwrdd lechyd barhau i ddefnyddio'i drefniadau da ar gyfer gweithio mewn partneriaeth i sicrhau bod trigolion Powys yn cael eu blaenoriaethu'n briodol gan ddarparwyr i sicrhau deilliannau da ar gyfer cleifion.

Atodiad 1

Adroddiadau a gyhoeddwyd ers fy adroddiad archwilio blynyddol diwethaf

Arddangosyn 2: adroddiadau a gyhoeddwyd ers fy adroddiad archwilio blynyddol diwethaf

Mae'r tabl canlynol yn rhestru'r adroddiadau a gyhoeddwyd ar y Bwrdd Iechyd yn 2021.

Adroddiad	Dyddiad
Adroddiadau archwilio ariannol	
Adroddiad ar yr Archwiliad o'r Datganiadau Ariannol	Mehefin 2021
Barn ar y Datganiadau Ariannol	Mehefin 2021
Adroddiadau archwilio perfformiad	
Ei Wneud yn Wahanol, Ei Wneud yn Iawn? (Themâu, gwersi a chyfleoedd Cymru Gyfan sy'n codi o Aseidiadau Strwythuredig 2020 mewn perthynas â threfniadau llywodraethu'r GIG yn ystod COVID-19)	Ionawr 2021
Profi, Orlhain, Diogelu yng Nghymru: Trosolwg o'r Cynnydd Hyd Yma	Mawrth 2021
Trefniadau Llywodraethu Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru	Mai 2021
Gweithredu rhaglen frechu COVID-19 yng Nghymru	Mehefin 2021
Aseiad Strwythuredig 2021: Cam 1 Trefniadau Cynllunio Gweithredol	Mehefin 2021

Adroddiad	Dyddiad
Gofalu am y Gofalwyr? (Themâu, gwersi a chyfleoedd Cymru Gyfan sy'n codi o Aseidiadau Strwythuredig 2020 mewn perthynas â lles staff yn ystod COVID-19)	Hydref 2021
Adolygiad o Lywodraethu Ansawdd	Hydref 2021
Aseiad Strwythuredig 2021: Cam 2 Trefniadau Llywodraethu Corfforaethol a Rheolaeth Ariannol	Rhagfyr 2021
Arall	
Cynllun Archwilio 2021	Chwefror 2021

Roedd fy rhaglen ehangach o astudiaethau gwerth-am-arian cenedlaethol yn 2021 yn cynnwys adolygiadau a oedd yn canolbwyntio ar y GIG a thestunau sy'n rhychwantu'r sector cyhoeddus cyfan. Ariennir yr astudiaethau hyn yn nodweddiadol trwy Gronfa Gyfunol Cymru ac fe'u cyflwynir i'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus i gefnogi ei waith o ran craffu ar wariant cyhoeddus. Mae'r adroddiadau ar gael ar [wefan Archwilio Cymru](#).

Arddangosyn 3: gwaith archwilio perfformiad sy'n dal ar y gweill

Ceir nifer o archwiliadau o berfformiad sy'n dal ar y gweill yn y Bwrdd Iechyd. Dangosir y rhain yn y tabl canlynol, gyda'r dyddiadau pan amcangyfrifir y bydd y gwaith yn cael ei gwblhau.

Adroddiad	Dyddiad cwblhau a amcangyfrifir
Gofal heb ei drefnu	Cam 1 – Chwefror 2022 Amseriad gwaith pellach sydd wedi'i gynnwys fel rhan o

Adroddiad	Dyddiad cwblhau a amcangyfrifir
	gynllun 2022 heb ei gadarnhau eto.
Orthopaedeg	Mawrth 2022
Adolygiad o Raglen Adnewyddu'r Bwrdd Iechyd	Mawrth 2022

Atodiad 2

Ffi archwilio

Roedd Cynllun Archwilio 2021 yn nodi ffi archwilio arfaethedig o £262,655 (heb gynnwys TAW). Mae fy amcangyfrif diweddaraf o'r ffi wirioneddol yn gyson â'r ffi a nodwyd yn yr amlinelliad

Nid oedd y ffi amcangyfrifedig a nodwyd yng Nghynllun Archwilio 2021 yn cynnwys archwilio Cyfrif y Cronfeydd Elusennol 2020-21. Byddaf yn eich hysbysu ynghylch y ffi wirioneddol ar gyfer yr archwiliad hwn yn dilyn cwblhau gwaith archwilio, sydd i fod i gael ei wneud ym mis Ionawr 2022.

Atodiad 3

Risgiau archwilio ariannol

Arddangosyn 4: risgiau archwilio ariannol

Roedd fy Nghynllun Archwilio ar gyfer 2021 yn nodi'r risgiau archwilio ariannol ar gyfer yr archwiliad o ddatganiadau ariannol y Bwrdd Iechyd ar gyfer 2020-21. Mae'r tabl isod yn rhestru'r risgiau hyn ac yn nodi sut yr aethpwyd i'r afael â hwy fel rhan o'r archwiliad.

Risg archwilio	Ymateb archwilio arfaethedig	Gwaith a wnaed a'r canlyniad
Mae'r risg y gallai rheolwyr wrthwneud rheolaethau'n bresennol ym mhob endid. O ystyried y ffordd anrhagweladwy y gallai gwrthwneud o'r fath ddigwydd, tybir bod hon yn risg arwyddocaol [ISA 240.31-33].	Bydd y tîm archwilio yn: <ul style="list-style-type: none"> • profi priodoldeb cofnodion dyddlyfr ac addasiadau eraill a wnaed wrth baratoi'r datganiadau ariannol; • adolygu amcangyfrifon cyfrifyddu ar gyfer gwyrdueddiadau; a • gwerthuso'r sail resymegol ar gyfer unrhyw drafodion arwyddocaol y tu allan i gwrs arferol busnes.	Fe adolygais sampl o'r amcangyfrifon cyfrifyddu a sampl o drafodion a oedd yn cynnwys cofnodion dyddlyfr. Ni chanfûm unrhyw drafodion arwyddocaol y tu allan i gwrs arferol busnes. Roedd fy nghanfyddiadau archwilio'n foddhaol.
Ceir risg y byddwch yn methu â chyflawni eich dyletswydd gyntaf i fantoli'r cyfrifon dros gyfnod o dair blynedd. Mae'r sefyllfa ym mis 9 yn dangos diffyg ar gyfer y flwyddyn hyd yma o £8,000 a rhagolygon y byddwch yn adennill costau ar ddiwedd y flwyddyn. Mae hyn, ar y cyd â'r alldroeon ar gyfer 2018-19 a 2019-20, yn	Bydd fy nhîm archwilio'n profi meysydd o fewn y datganiadau ariannol a allai gynnwys gwyrduedd adrodd.	Fel a nodir yn yr adroddiad hwn, fe gadarnhaodd fy archwiliad fod y Bwrdd Iechyd wedi cyflawni ei ddyletswydd i adennill costau dros gyfnod o dair blynedd. Fe wnes i waith o ran sylwedd i brofi sampl o drafodion a balansau. Roedd fy nghanfyddiadau archwilio'n foddhaol.

Risg archwilio	Ymateb archwilio arfaethedig	Gwaith a wnaed a'r canlyniad
<p>golygu y rhagfynegir gwarged ar ddiwedd y flwyddyn o £120,000.</p> <p>Mae eich pwysau ariannol cyfredol yn cynyddu'r risg y gallai dyfarniadau ac amcangyfrifon y rheolwyr fod yn wyrdueddol mewn ymgais i gyflawni'r ddyletswydd ariannol.</p>		
<p>Mae argyfwng cenedlaethol COVID-19 yn parhau ac fe allai'r pwysau ar adnoddau staff a phwysau gweithio o bell effeithio ar baratoi ac archwilio'r cyfrifon. Ceir risg y bydd ansawdd y cyfrifon a'r papurau gwaith ategol yn cael ei beryglu gan arwain at fwy o wallau. Gallai trefniadau monitro ansawdd gael eu peryglu oherwydd materion amseru a/neu argaeledd adnoddau.</p>	<p>Byddwn yn trafod eich proses cau cyfrifon a threfniadau monitro ansawdd gyda'r tîm paratoi cyfrifon ac yn monitro'r broses paratoi cyfrifon. Byddwn yn helpu i adnabod meysydd lle gall fod bylchau mewn trefniadau.</p>	<p>Ni chanfûm unrhyw faterion gyda'ch proses cau cyfrifon. Fodd bynnag, fe nodais wallau yn y fersiwn ddrafft o'r Adroddiad ar Gydabyddiaeth Ariannol a Staff ac fe godais argymhelliad ar gyfer gwella trefniadau monitro ansawdd y Bwrdd Iechyd.</p>
<p>Bydd y ffrydiau cyllid a gwariant cynyddol yn 2020-21 i ymdrin â phandemig COVID-19 yn cael effaith sylweddol ar y risgiau o gamddatganiadau perthnasol, ar drefn ein harchwiliad ac ar ein dull o'i gyflawni. Mae enghreifftiau o faterion yn cynnwys cyfrifyddu ar gyfer ysbytai maes a'u costau cysylltiedig; twyll, gwall, a risgiau o ran</p>	<p>Byddwn yn adnabod y materion allweddol a'r risgiau cysylltiedig ac yn cynllunio ein gwaith i gael y sicrwydd y mae ei angen ar gyfer ein harchwiliad.</p>	<p>Fe wnes i waith o ran sylwedd i brofi sampl o drafodion a balansau. Roedd fy nghanfyddiadau archwilio'n foddhaol.</p>

Risg archwilio	Ymateb archwilio arfaethedig	Gwaith a wnaed a'r canlyniad
<p>rheoleidd-dra mewn perthynas â gwariant ychwanegol; prisio rhestrau eiddo ar ddiwedd y flwyddyn, gan gynnwys Eiddo, Offer a Chyfarpar; ac amcangyfrif balansau gwyliau blynyddol.</p>		
<p>Mae'r broses o roi menter 'y cynllun yn talu' ar waith mewn perthynas â threfniadau treth pensiwn y GIG ar gyfer staff clinigol yn dal i fynd rhagddi. Y llynedd fe gynhwysom ni baragraff 'Pwyslais ar Fater' yn y farn archwilio a oedd yn tynnu sylw at eich datgeliad ynghylch y rhwymedigaeth ddigwyddiadol. Fodd bynnag, pe bai unrhyw wariant yn ystod y flwyddyn, byddem yn ystyried ei fod yn afreolaidd gan y byddai'n groes i ofynion 'Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru'.</p>	<p>Byddwn yn adolygu'r dystiolaeth flwyddyn yn ddiweddarach mewn perthynas â defnyddio'r cynllun a'r angen am ddarpariaeth, a'r effaith ganlyniadol ar y farn ynghylch rheoleidd-dra.</p>	<p>Nid ysgwyddwyd unrhyw wariant yn ystod 2020-21, ac fe gynhwysodd y Bwrdd ddatgeliad naratif ynghylch rhwymedigaeth ddigwyddiadol yn ei gyfrifon. Fel a nodir yn yr adroddiad hwn, fe gynhwysais baragraff Pwyslais ar Fater yn fy marn archwilio, ac fe gyhoeddais adroddiad o ran sylwedd i ddarparu rhagor o wybodaeth am y mater.</p>

Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru

We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English.
Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.